

Chybné rozhodnutí Správy CHKO vede k plošné destrukci chráněné přírody Jeseníků

Arcibiskupské lesy při těžbě kůrovcových stromů zřejmě porušují pravidla udělené výjimky

úterý 5. května 2020

Začátkem prosince ekologové varovali [1] před rizikem plošné destrukce vzácné přírody v CHKO Jeseníky, na území přísně chráněné 2. zóny [2]. O pouhých několika měsících později se varování naplňují. Rozsáhlá a turisticky oblíbená oblast horských lesů od Drakova přes Starou horu, Koberštejn, Přední Jestřábí až po hranici rezervace Rejvíz je doslova drcena motorovými pilami a těžkou technikou a na místě vznikly obří holiny. To mimo jiné prohloubí vážnou situaci se suchem, protože odlesněné svahy nezadrží vodu a změní se v jakousi polopoušť. Záběry z dronu odhalily masivní rozsah ničení lesních porostů. Jejich vlastníkem jsou Arcibiskupské lesy a statky Olomouc s.r.o.

Poškození chráněného území od Drakova až po Rejvíz umožnila Správa CHKO Jeseníky, když zde koncem roku 2019 formou výjimky vlastníkovi povolila to, co zákon o ochraně přírody zakazuje [3]. Jedná se o výjimku na použití tzv. intenzivních technologií, které v praxi znamenají rozsáhlé těžby a holoseče s využitím těžké techniky a odvoz dřeva. Společnost přátel Jeseníků, z.s. proti této výjimce podala v prosinci 2019 odvolání, které nyní posuzuje Ministerstvo životního prostředí v Ostravě. Ekologové nyní Ministerstvo žádají, aby špatné rozhodnutí Správy CHKO co nejdříve zrušilo a zajistilo odpovídající ochranu tohoto území.

Velmi znepokojivé je navíc zjištění, že při provádění těžeb na území přísně chráněné 2.zóny Arcibiskupské lesy a statky Olomouc s.r.o. pravděpodobně nerespektovaly podmínky stanovené Správou CHKO v udělené výjimce. Jednou z klíčových podmínek je to, že při těžbě kůrovcových stromů ve starých porostech musí být při vzniku holiny nad 1 hektar na místě ponechána k přirozenému rozkladu dřevní hmota v objemu min. 50 m³/hektar. Přednostně měly být ponechávány listnaté dřeviny a smrkové sterilní souše. Další z podmínek pak uvádí, že k přirozenému rozpadu měly být při cíleném výběru prioritně ponechávány také stromy poškozené, biotopové nebo potenciálně biotopové. To mělo alespoň zmírnit vážné dopady plošných těžeb na přírodu. Podle zjištění ekologů ani tyto mírné podmínky pravděpodobně nebyly ze strany lesníků splněny a **proto dnes ekologové podali podnět na Správu CHKO na přezkoumání situace.** Nedodržení pravidel stanovených ve výjimce by bylo hrubým porušením zákona o ochraně přírody a krajiny a vyžadovalo by odpovídající reakci.

Celá situace potvrzuje nezodpovědný přístup vedení Správy CHKO Jeseníky, které doposud závažnost kůrovcové kalamity zlehčovalo a ve 2. polovině roku 2019 vydalo sérii devíti výjimek umožňující holoseče, kácení a odkorňování stromů na více než 13 000 hektarech přísně chráněné přírody v 1. a 2. zónách [4]. Ekologové se odvolali proti 7 z nich a v 6 případech už MŽP Ostrava vydalo rozhodnutí, ve kterém výjimky zrušilo. MŽP Ostrava nyní posuzuje poslední spornou výjimku, která se týká právě dotčené oblasti ve vlastnictví Arcibiskupských lesů a statků Olomouc s.r.o.

Destrukce horských lesů v oblasti od Drakova až po Rejvíc je varovným příkladem toho, jak v blízké době plošně dopadne vzácná příroda Jeseníků, pokud vedení Správy CHKO nezmění svůj dosavadní vstřícný přístup k těžbařům. Oblast od Drakova až po Rejvíc je také ukázkou toho, jak lesníci kůrovcovou kalamitu neovládají. Bohužel se zde proti kůrovci nezasahovalo včas a na konci roku 2019 zde bylo velké množství uschlých, vylítnutých a rezavých stromů. Místo včasné asanace malých kůrovcových ohnisek pak motorové pily a harvestory pozdě odlesňují celé horské svahy s rezatými smrky a vytváří velké holiny a erozní rýhy. A Správa CHKO v tom lesníky podporuje tím, že jim vydává výjimky na plošné ničení hor se stanovením slabých podmínek, které navíc v praxi nejsou ani dodržovány a Správa jejich plnění evidentně ani nekontroluje. Stále dokola se tedy opakuje stejná chyba. Kombinace špatného přístupu Správy CHKO a pozdních zásahů ze strany lesníků má pak pro vzácnou přírodu Jeseníků fatální následky. Tímto způsobem se problém kůrovce nikdy nevyřeší a povede k plošné destrukci jedinečné moravské horské přírody.

Ekologické organizace požadují, aby na 30% plochy CHKO Jeseníky (1. a.2. zóny) byl respektován zákon o ochraně přírody a zásahy člověka zde byly omezeny. Naprostá většina území CHKO je zařazena do 3.zóny (66% CHKO), kde jsou možnosti ochrany přírody malé a další osud hor je zde zejména v rukou lesníků. Spor se tedy vede o pouhých 30% území CHKO. Ekologové zde konkrétně požadují ponechat nejcennějších 10% území (rezervace, 1. zóny, nehuspodářské lesy) pro přirozený vývoj divoké přírody bez lidských zásahů. Na zbyvajících 20% území CHKO (2. zóny a většinou nehuspodářské lesy) pak souhlasí se zásahy proti kůrovci, ale pouze formou včasné asanace malých skupin kůrovcem napadených stromů, bez vzniku holin a bez použití jedovatých chemických postřiků. Ekologické organizace apelují na lesníky, aby přestali ztrácet čas zbytečnými zásahy v rezervacích a v 1.zónách a veškeré síly aby věnovali vyhledávání a včasné likvidaci kůrovcových ohnisek. To ostatně nařizuje i lesní zákon. Ve 2. zónách je důležité ponechat aspoň část suchých stojících stromů, které chrání půdu před vysušením a jako tlející kmeny pak pomáhají zadržovat vodu a poskytují živiny mladým stromkům. Nutná je i urychlená změna nepřirozených smrkových monokultur na lesy zdravé, věkově a druhově pestré s převahou buků a jedlí.

Fotografie a videa z dronu [5] dokumentující situaci najdete zde:

<https://www.uschovna.cz/zasilka/XX3IL35Y3UMXEZ2G-IW3>

<https://www.uschovna.cz/zasilka/XXH8J48MNZ6XRWAT-D87>

Ondřej Bačík, předseda Společnosti přátel Jeseníků, řekl:

„Čas nám dal za pravdu. Většina výjimek vydaných Správou CHKO byla ministerstvem zrušena. Poslední oblastí, kde se čeká na rozhodnutí ministerstva, je právě území od Drakova po Rejvíc. Tady zatím platí podle nás chybná výjimka udělená Správou CHKO a výsledky jsou hrozné: za několik měsíců zde lesníci vytěžili velkou část horských lesů a vytvořili obří holiny. Navíc přitom podle zjištění nerespektovali podmínky udělené ve výjimce a způsobili tak velké ekologické škody. Situace je varovným příkladem toho, jak v blízké době plošně dopadne chráněná příroda Jeseníků, pokud vedení Správy CHKO nezmění svůj dosavadní vstřícný přístup k těžbařům.

Apelujeme na Ministerstvo životního prostředí, aby co nejdříve zrušilo špatné rozhodnutí Správy pro oblast od Rakova po Rejvíc a zajistilo v Jeseníkách fungující systém ochrany přírody. Žádáme, aby 10% plochy CHKO Jeseníky bylo vyčleněno pro divokou přírodu bez vlivu člověka a na dalších 20% území aby se kácení stromů omezilo v souladu se zákonem o ochraně přírody.

Ivo Dokoupil, koordinátor Hnutí DUHA Jeseníky, řekl:

„Správa CHKO se stala orgánem pro vydávání výjimek a příliš podléhá tlaku lesníků. Opravdu tragická je skutečnost, že výskyt kůrovce se stal záminkou pro plošnou bezohlednou těžbu v CHKO Jeseníky. Jsme opakovaně svědky situace, kdy lesníci nesahají výskyt kůrovce včas a namísto toho po nějaké době vytěží celou oblast s použitím těžké techniky. Výsledkem je zničená krajina tam, kde bývaly statné lesy druhé zóny CHKO. Rozsáhlé holiny jsou při zvýšených teplotách a během sucha vystaveny extrémním podmínkám a les přestává plnit své funkce. Uvedené kroky lesních hospodářů prohlubují kalamitu a připravují podmínky pro katastrofu.“

Kontakty:

Ondřej Bačík, předseda Společnosti přátel Jeseníků, 604 631 563,

ondrej.bacik@centrum.cz

Ivo Dokoupil, koordinátor Hnutí DUHA Jeseníky, 777 787 927

ivo.dokoupil@tiscali.cz

Poznámky:

[1] viz tisková zpráva Společnosti přátel Jeseníků a Hnutí DUHA Jeseníky ze dne 5. 12. 2019

<https://www.npjeseniky.info/aktuality/zabery-z-dronu-odhalily-selhani-spravy-chko-niceni-2-z%C3%B3n-a-11-vydanych-vyjimek.html>

[2] Celá CHKO je rozdělena do 4 zón podle kvality přírody. 1. a 2. zóny zahrnují nejcennější přírodu Jeseníků a tvoří pouhých 30% plochy CHKO. Naprostá většina území CHKO je zařazena do 3.zóny (66% CHKO), kde jsou možnosti ochrany přírody malé a další osud hor je zde zejména v rukou lesníků. 4.zónu tvoří obce.

[3] Ustanovení § 26 odst. 3 písm. a) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny zakazuje hospodařit způsobem vyžadujícím intenzivní technologie a používat biocidy na území 1. a 2.zóny CHKO.

[4] Z toho 7 výjimek se týkalo území ve správě Lesů ČR, s.p., dále jedna výjimka se týkala území v majetku Biskupství Ostravsko-opavské, Biskupské lesy a jedna výjimka se týkala území v majetku Arcibiskupských lesů a statků Olomouc s.r.o.

[5] Zdroj záběrů z dronu: Kameraman hor. Záběry byly věnovány Společnosti přátel Jeseníků, z.s. k použití pro účely ochrany přírody Jeseníků. Archiv Společnosti přátel Jeseníků, z.s.